

Dissatisfaction

written by Alfons Duran Pich | 3 de novembre de 2021

Darrere de la festa, de les botellades, dels esdeveniments socials prefabricats, dels actes oficials divuitescos i dels aficionats bramant als estadis esportius, batega una profunda insatisfacció sobre la qualitat d'un sistema polític instaurat a les democràcies o a les falses democràcies modernes.

L'Estat espanyol, que pertany de ple a l'últim capítol (falsa democràcia), és un exemple clar d'aquest quadre clínic, amb un triple escenari que es presenta superposat. En el primer nivell es passegen les elits privilegiades dels subsistemes executiu, legislatiu i judicial en un magma entrecreuat on els rols reals no es corresponen amb els que assumeixen les parts amb desvergonyiment, i que genera un estat de confusió que cloroformitza el conjunt de la societat. D'exemples n'hi ha un munt diàriament, com el del repartiment de càrrecs entre els partits dinàstics per ocupar les places del Tribunal Constitucional i del Tribunal de Comptes (com si fossin empleats seus), o el del sotmetiment del Parlament (la presidenta del qual està d'oient i espera la instrucció del seu comandament polític) al Tribunal Suprem en el cas del diputat Rodríguez, o el del silenci vergonyós de Podem davant de tots aquests fets que afectaven el seu militant.

En el segon nivell trobem els empleats del Règim, sempre subsidiats, que compleixen les instruccions de l'"autoritat competent": si cal lloar, es lloa; si cal atonyinar, s'atonyina; si cal encausar, s'encausa; si cal asfixiar econòmicament algú, se l'asfixia; si cal inventar un relat per enfonsar políticament tercers, s'inventa. Tot en ordre. Usen les noves tecnologies però sociològicament pertanyen a l'obscurantisme de l'edat mitjana. Han passat, com he dit moltes vegades, de la cabra a Internet.

En el tercer nivell hi ha la resta, el poble pla, que és més o

menys conscient del que passa, però no gosa expressar la més lleugera crítica, ja que tem la represàlia que sap que es produeix quan algú se surt del guió. Pur empirisme.

I aquest relat no és una opinió personal, sinó que apareix perfectament documentat a l'últim informe del Pew Research Center, editat el 21 d'octubre d'aquest any, amb el cridaner títol "Citizens in Advanced Economies Want Significant Changes to Their Political Systems". Cal aclarir que aquestes "economies avançades" (un qualificatiu a parer meu dubtós), n'exclouen algunes de tanta importància com la República Popular de la Xina (la segona economia del món), encara que després veurem que s'ha optat per les corresponents al model liberal-conservador que lidera els Estats Units.

Els països seleccionats han estat els Estats Units, el Regne Unit, Canadà, Austràlia, Japó, Nova Zelanda, Singapur, Corea del Sud, Taiwan, Alemanya, França, Bèlgica, Holanda, Suècia, Espanya, Grècia i Itàlia. Metodològicament és una feina ben feta, com acostuma a passar en tots els treballs de recerca que fa aquesta entitat no lucrativa.

El títol, com a resum, ho diu tot: els ciutadans de les economies avançades volen canvis significatius en els seus sistemes polítics. Si això és tan així –que veurem que ho és– com és que no es produeix un aixecament general? Desentortoliguem el que diuen els ciutadans i potser podrem comprendre el perquè de tot això.

Si tenim en compte que ens estem referint a 17 estats, que suposen un gruix de població significatiu (al marge del seu pes econòmic) apreciarem en primer lloc que cada cop més es planteja la debatuda hipòtesi sobre si "capitalisme i democràcia són incompatibles", ja que tots operen en el sistema capitalista. I així ens ho diuen els ciutadans globalment, ja que un 56% creuen que el seu sistema polític necessita canvis més grans o fins i tot ha de ser completament reformat.

Ens centrarem en tres països (Espanya, Itàlia i Grècia), encara que haurem de contrastar el seu perfil amb els que es troben al costat oposat. A la qüestió general sobre el grau d'insatisfacció i la voluntat de reforma en l'àmbit polític, econòmic i en el sistema de salut (introduït arran de la pandèmia), els ciutadans espanyols en un 86% estan a favor de la reforma en el primer àmbit, els italians en un 89% i els grecs en un 80%. El mateix desig s'expressa en l'àmbit econòmic (83%, 85% i 84%), mentre que hi ha matisos en l'anàlisi del sistema de salut, ja que les taxes de reprovació cauen (53%, 59% i 77%). Als antípodes hi ha Suècia, on només un 34%, un 28% i un 46% tenen voluntat de canvi, i Nova Zelanda (24%, 28% i 44%).

La base explicativa d'aquest sentiment la tenim en la lectura sobre el funcionament de la democràcia. Al capdavant tenim Singapur, on un 82% se sent satisfet amb el sistema democràtic, seguit de Suècia amb un 79% i Nova Zelanda amb un 76%. A la cua tenim Espanya, on només un 35% se senten confortables amb el sistema, seguida d'Itàlia (34%) i Grècia (31%). I quan se'ls demana projeccions de futur (quina serà la qualitat de vida dels seus fills i nets respecte de la seva), tant els optimistes com els pessimistes creuen que les reformes són condició *sine qua non* per progressar. En el cas d'Espanya, els desitjos dels primers –que són minoria– són molt similars als dels segons (77% i 88%). La resposta de l'Estat davant de la pandèmia ha afectat la valoració dels ciutadans en alguns països (per exemple a Alemanya, Canadà i el Regne Unit), però no a Espanya, on tant els que consideren que va ser positiva com els de signe oposat, creuen en la necessitat de reformes (78% els del primer grup i 92% els del segon).

Si entrem més a fons en el seu judici sobre el sistema polític, veiem que a Espanya (que segons expliquen els oficiants de torn és “un estat de dret”), un 54% de la població considera que ha de ser completament reformat,

liderant aquest grup seguit de Corea del Sud (46%), Itàlia i els Estats Units (42%), Bèlgica 33% i Grècia 30%. Els millors (com sempre) són Nova Zelanda amb només un 3%, Canadà amb un 8%, i Suècia i Austràlia amb un 9%.

Davant aquests resultats contundents, ens preguntem de nou: Què està passant? Com és que aquest pensament crític no s'explicita mínimament quan la majoria de la població (un 54%) vol un canvi radical? La resposta la tenim en un altre lloc i és una resposta que porta al pessimisme. Es tracta que vegem en quina mesura aquells que volen la reforma del seu sistema polític (bé completament, bé amb canvis més grans) i que en el cas d'Espanya suposen el 86% (54% més 32%), confien que això es podrà dur a terme. I aquí tenim el drama, ja que només un 36% ho veuen factible. Volen (un 86%) però no hi confien (un 64%), ja que consideren que el Sistema no els ho permetrà.

Novament aflora en el cor d'aquest contenciós un problema històric que neix amb Plató i la seva concepció autoritària de l'estat. Aquesta concepció autoritària va conduir al totalitarisme.

Étienne de la Boetie, l'entranyable amic de Montaigne, va escriure amb divuit anys un extraordinari i breu assaig amb el títol "El discurs de la servitud voluntària". S'hi preguntava, en plena edat mitjana, perquè el ciutadà se sotmetia a l'autoritat sense qüestionar cap de les instruccions rebudes. Aquesta "servitud voluntària", aquest comportament estrany que ens esclavitzava i ens priva de la llibertat de pensament i sobretot d'acció, acaba afectant la nostra salut mental. Perquè autonomia i llibertat no poden créixer en terres de servitud.

Però això ara és pitjor. Hi ha consciència de l'explotació política, econòmica i social, però pocs gosen moure un dit. I no és només l'estat profund d'arrels franquistes i els seus braços executors els que s'hi oposen, sinó que també ofereixen resistència al canvi la plèiade de polítics funcionaris de

l'Espanya de les autonomies que han fet de la política una professió ben remunerada i que viuen regaladament dels pressupostos generals de l'Estat. Aquests últims són col·laboracionistes (alguns sense ser-ne conscients) d'un règim cada cop més totalitari.

Aquesta manca de capacitat per decidir per si mateix està portant la societat espanyola a un estat zombi (vius però políticament morts), una societat robotitzada i malalta intrínsecament reaccionària.